

Szövegfeldolgozási módszerekre épülő földrajztanulás

7. évfolyam – Afrika országai

Készítette: Farkas Csongor (MA földrajz szakos hallgató, 2010. október)

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2010. október 25. 2. óra

Az iskola megnevezése: ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskola

Az iskola címe: 1088 Budapest, Trefort utca 8.

Osztály: 7.C

A témakör megnevezése: Afrika gazdaság- és társadalom-földrajza

A tanítási egység címe: Afrika legjelentősebb országai

Az óra típusa: Új ismeretet feldolgozó óra

Az óra jellemző munkaformája: Frontális és csoportos munkaforma

2. Tantervi követelmények

A tanítási óra oktatási célja:

- Szöveghez kötött tanulási technikák alkalmaztatása;
- Konkrét példák összekapcsolása általános fogalmakkal;
- Konkrét példák rendelése az általános fogalmakhoz a tanult szempontok alapján;
- A kiemelt országokon keresztül megismerjék a tanulók az országelemzés alapvető szempontjait (Az óra végére meg tudják fogalmazni, hogy mitől lehet jelentős egy ország adott régióin belül. pl. népesség, gazdasági befolyás, ásványkincsek, történelmi múlt, stb.)
- Afrika 3 legjelentősebb országának bemutatása.

A tanítási óra nevelési célja:

- Regionális földrajzi szemléletmód kialakítása (egy folyamat első állomásaként);
- Közösségi nevelés: egymás meghallgatása, fegyelmezett csoportos munkavégzés;
- Társadalmi-szociális nevelés: tolerancia, egymás elfogadásának képessége;
- A közös munkában való hatékony részvétel;
- Kooperáció a csoportmunka során.

A tanítási óra képzési célja:

- A csoport által elkészített feladat követhető bemutatása;
- Vázlat készítése;
- A lényegkiemelés módszerének gyakorlása;
- Kulcsszavak alkotásának (itt még megkeresés leginkább, egyszerű szövegről van szó, így tartalmazza a kulcsszavakat) gyakorlása rövid szövegben;
- A grafikus rendezés módszerének gyakorlása (mi szól mellette és ellene?).

Oktatási követelmények

a. Megerősítendő fogalmak:

- *Általános fogalmak:* kőolaj, gát, népesség, delta, népsűrűség, gyémánt, idegenforgalom, gyapot, piramis, oázis, datolya, csatorna, duzzasztógát, gyarmat, manióka, jamszgyökér, túlnépesedés, ásványkincs, házi- és kézműipar, búr, bantu, apartheid, busman, hottentotta, arany, platina, citrom, narancs, szőlő, cukornád, banán, ananász, geotermikus gradiens
- *Egyedi fogalmak:* Dél-afrikai Köztársaság, Nigéria, Egyiptom, Niger, Oranje, Vaal, Nílus, Nílus-delta, Asszuáni-gát, Nasszer-tó, Szuezi-csatorna, Guineai-öböl, Lagos, Abuja, Kairó, Port-Szaíd, Pretoria, Johannesburg, Fokváros, Durban

b. Megerősítendő folyamatok:

- Az ember környezetformáló szerepe;
- A folyószabályozás következményei;
- Az országok gyarmati sorból való függetlenedése;
- Az apartheid leküzdésének folyamata;
- Globalizáció folyamatával való megismerkedés.

c. Mélyítendő összefüggések:

- Történelem és földrajz szoros kapcsolatban állnak;
- Jelentős ásványkincsek – esély a gyors fejlődésre;
- Növekvő népesség – növekvő társadalmi-gazdasági kihívások;
- Több népcsoport egy országban – belső feszültségek (polgárháború);
- Kereskedelmi utak, tengerpart ma is meghatározó a fejlettségben.

d. Kiemelt tevékenységek:

- Idegen szavak, kifejezések keresése;
- Kulcsszavak kiemelése;
- Csoportmunka a tankönyvi szöveghez kapcsolódó feladat során;
- Vázlat készítése;
- Információszerzés- és feldolgozás;
- Grafikus rendezés.

3. Tantárgyi koncentráció

- *Belső koncentráció:* Regionális földrajzi elemzés, közlekedési utak, ásványkincsek, gyémánt- és aranyércbányászat, jellemző állat- és növényfajok, környezeti terhelés.
- *Külső koncentráció:*
 - történelemmel: a gyarmati sorból való felemelkedés, társadalmi változások;
 - biológiával: termesztett növények;
 - környezattal: a kontinens környezeti problémái;
 - irodalommal: meseolvasás;
 - testneveléssel: foci-vb.

4. Szemléltető eszközök

- Afrika domborzati falitérképe, Afrika országainak falitérképe;

- Tanulói táblázatok (mellette – ellene);
- PPT (kapcsolódó képek vetítése: pl. Asszuán, Szezei-csatorna, fővárosok, foci-vb, gyémánt, Nelson Mandela)
- A/5-ös méretű papírlap a diákok feladataihoz (kulcsszavak)
- Szemelvények (tankönyv, újság, mesekönyv)
- Felhasznált tankönyvcsalád: Tamasics Katalin: Kontinensek földrajza. 7. osztály (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2009).

5. Az óra részletes terve

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Eszköz
0,5'	1. Az óra szervezése: jelentések, adminisztráció.			
	2. Egyéni szövegfeldolgozás + csoportfeladat			
10'	A feladat ismertetése (egyéni feladat: olvasd végig a számodra kiosztott szöveget!) a. húzza alá a legfontosabb elemeket – keresse meg a kulcsszavakat! b. fogalmazzon meg egy címet és a bekezdéseket is nevezze el! c. készítsen néhány szóból álló vázlatot!	Feladatkielölés	Tanári közlés Önálló tanulói munka	3, 4, 5. szöveg, A/5 méretű papírlapok kiosztása
11'	Csoportmunka: 6 főből álló csoportok szervezése (minden szövegtípusból 2-2 fő) Feladatuk: mellette-ellene táblázat és rövid totó közös kitöltése.	Feladatkielölés, rögzítés	Csoportmunka	4, 5. feladat
	A feladat beadása után megbeszéljük a helyes válaszokat.	Ellenőrző rögzítés	Frontális osztálymunka	<u>PPT képvétítés</u> Asszuán Nílus-delta Kairó Abuja Lagos Niger-delta Kőolaj-finomító Gyémánt
20'	3. Szövegfeldolgozás tanári irányítással			
	A labdarúgó-világbajnoksággal foglalkozó cikk elolvasása és megbeszélése			
1'	A szöveg kiosztása	Feladatkielölés	Tanári közlés	Fénymásolatok
6'	Diákok olvassák a szöveget, „tanári menedzselés” ha szükséges Tanár felkészül a feldolgozásra (PPT újbóli előkészítése)	Felkészülés	Munka figyelemmel kísérése, ha szükséges segítségnyújtás, útmutatás	
8'	A megfogalmazott kérdésekre a legjobb válaszok keresése:	Diákok alkalmazkazzák a frissen megszerzett	Tanári irányítással történő frontális munka	<u>PPT képvétítés</u> Nelson Mandela Foci-vb stadion

	A dél-afrikai politikai rendszer tisztázása, az apartheid rendszer bukása, globalizálódás folyamata	ismereteiket és előhívják a nyári élményeiket a világ bajnoksággal kapcsolatban		környéke
1'	A meseszöveg földrajzi tartalmának kiemelése Szöveg kiosztása	Feladatkielölés	Tanári közlés	Fénymásolatok
4'	Földrajzi tartalmak kiemelése (elolvasás után)	Értelmezés, kapcsolatok kiemelése	Kapcsolatteremtés és más tantárgyakkal	
1'	4. Értékelés - A kiemelkedő munkát végzett tanulók értékelése - Csoportmunka értékelése	Értékelés	Tanári közlés	
2'	5. Házi feladat kijelölése Megtanulni: Egyiptom, Nigéria és Dél-afrikai Köztársaságról feljegyzetteket és elolvasni a tankönyvi olvasmányokat (30–35. oldal) + esetleg kiosztom a mesét is szorgalmi házi feladatnak, ha az órán nem került rá sor!	Feladat-kijelölés	Tanári közlés	Tankönyv
0,5'	Elköszönés, teremrend			

Megjegyzések

1. Tisztában kellett lennem azzal, hogy a tanulók valóban el tudják végezni csoportmunkában a kijelölt feladatot. Mivel hospitálásaim során az osztályt – reményeim szerint – elég jól megismertem, így meggyőződésem szerint a feladatmegoldás nem fog számukra problémát okozni, annak ellenére sem, hogy korábban nem végeztek a földrajz tanulmányaik során sok csoportmunkát.
2. A feladatok megoldása egész órás csoportmunkával is történhetne, azonban mivel én ezt az órát legalább részben meg szeretném tartani, és csupán a második alkalom lesz az osztállyal közös munkánkban, így a fokozatosság elvét követve csak 10-15 percnyi csoportmunkára gondoltam, mely kezdő tanárként azt hiszem ideálisnak tekinthető.
3. Az osztálynak már tartok ezt megelőzően is egy órát, így arra is jelentős mértékben tudok támaszkodni, mely nagyban segíti az idővel való gazdálkodásomat. Természetesen előre nem számolható kérdések, kérdéscsoportok is felmerülhetnek, melyek megválaszolása szerintem fontosabb, mint az óraterv pontos betartása, így a szövegeket fontossági sorrendben adnám ki, hogy mindenképpen sorra kerüljenek a nélkülözhetetlen információkat tartalmazók, a többi pedig esetlegesen házi feladatban is kiadható legyen.
4. A tankönyvi szemelvények mindegyike rendkívül fontos elemeket tartalmaz, de nem lehetséges, hogy az óra keretén belül mindegyiket teljes egészében feldolgozzuk, így a tanulók otthoni tevékenységére is építünk.
5. Az óravázlatom rövidegét, tömörségét az indokolja, hogy a megjegyzések, szövegek, feladatok és megoldások bekezdéseiben sok részletet megjeleníték az óra tervezésével kapcsolatban, így az nem maradt el, csupán másik helyen kerül megjelenítésre, ami azért volt fontos számomra, hogy az óravázlat áttekinthető maradjon, a tanórán jól tudjam követni.

6. Azért mertem egy „fiús” témát is betenni a szövegek közé, mert az osztály lányai közül is többen figyelemmel követték az eseményt, a vb-dalt pedig kívülről éneklük (természetesen angolul). A verébavatáson a lányok kiváló tájékozottságról tettek tanúbizonyságot a foci témakörében is.
7. A 3–5. szövegek egyaránt a tankönyvben szerepelnek.

A szövegek

1. szöveg: Dél-Afrika magának akarja a vb-t

Kevesebb, mint három héttel a világ legtöbb nézőt vonzó sporteseménye előtt, a mintegy hárommillió belépőből Afrikában (leszámítva a vendéglátó országot) csak 36 000-et adtak el. Egy földrészen, amelynek lakói döntő többségükben a digitális szakadék rossz oldalán élnek, a jegyeket főleg az interneten értékesítették. „Ez nem a mi világbajnokságunk, ez a FIFA vb-je. Mi csak a szervezők vagyunk, a színpad.” De nem ez a történet vége, Dél-Afrikáról van szó, ahol 16 éve véget vetettek a faji megkülönböztetés gonosz rendszerének és demokráciát teremtettek. A hatalmat kihívni itt egyfajta nemzeti genetikai adottság.

A lakosság fekete többsége a foci fanatikus híve és az apartheid csaknem három évtizede során a fehér kisebbség uralma alatt álló Dél-afrikai Köztársaságot gyakorlatilag kirúgták a FIFA-ból, megakadályozták a bajnokságokon való részvételét. S most, amikor az ország a világ labdarúgásának középpontjában találja magát, erősödik a hazafias szellem, dél-afrikai zászlók lobognak a házakon, viselik azokat a trikókon, így nem volt meglepő, hogy sok szegény, a munkásosztályhoz tartozó dél-afrikai feldühödött, amikor kiderült, milyen nehéz nekik jegyet vásárolni a vb-re. Felháborodott szurkolók, akiknek sem hitelkártyájuk, sem internet-csatlakozásuk nincs, betelefonáltak a rádiós beszélgetős műsorokba, hogy fennhangon panaszkodjanak.

A Cosatu, a nagyhatalmú szakszervezeti szövetség figyelmeztetett, hogy e történelmi afrikai eseménysorozat közönsége túlnyomórészt amerikaiakból, európaiakból és fehér dél-afrikaiakból kerülhet ki.

Dél-Afrikában a legolcsóbb vb-belépő 18 dollárba kerül, a világ más országaiban 71 dollárba – mindkettő nagy összeg Afrikában, a világ legszegényebb kontinensén. Ráadásul Marthinus van Schalkwyk, az ország idegenforgalmi minisztere a napokban kijelentette a parlamentben, a FIFA „óriási hibát” követett el azzal, hogy olyan nagymértékben támaszkodott a belépők internetes eladására. A FIFA válasza: „A rendszer, amelyet bevezettünk, nem volt tökéletes Afrika számára”, mondta. De hozzátette, hogy sok embert tartanak távol az afrikai országok közötti légi közlekedés magas díjszabásai is.

A FIFA végül elismerte a problémákat és április 15-től megkezdték Dél-Afrikában a jegyek pénztári árusítását. A sorok olyan hosszúak voltak, hogy egyeseket az 1994-es első demokratikus választáson kialakult sorokra emlékeztettek. Azóta 230 000 jegyet adtak el pénztárnál, s ezzel a teljes dél-afrikai jegyeladás meghaladta az egymilliót –ami több mint bármely más országban. Az Egyesült Államok áll a második helyen, 130 000 eladott jeggyel.

Ugyanakkor a régió gazdag zenei örökségére büszke dél-afrikaiakat feldühítette, amikor úgy látták, hogy a vb-megnyitó tervezett látványos FIFA-koncertjének programjából hiányoznak a hazai tehetségek, és hogy Shakirat választották a FIFA-himnuszra, amin még az sem segít sokat, hogy az énekesnőt dél-afrikai zenekar, a Freshlyground kíséri.

A FIFA tisztségviselői azzal válaszoltak, hogy a torna globális rendezvény, s a zenének a „nemzetközi művészvilágot kell reprezentálnia, helyi dél-afrikai elemekkel.” Hosszas tárgyalás után, végül bekerültek dél-afrikaiak is. Hugh Masekela, a nagy tiszteletben álló trombitás, a Mzansi ifjúsági énekar, a Soweto gospel kórus és a Freshlyground valamennyien ott állnak majd június 10-én a sowetói Orlando stadion színpadán, a világszerte sugárzott hangversenyen.

Ám a vuvuzela, az olcsó műanyag trombita lehet a 2010-es játékok emlékezetes jelképe, véli Alegi, a Michigani Állami Egyetem labdarúgás-kutatója. Ha tele van velük a stadion, olyan fülsüketítő lármát keltenek, hogy elnyomják a tömeg szokásos biztatásának, zúgolódásának hangját. És a dél-afrikai szurkolók kétség kívül fújják majd a dél-afrikai futballmérkőzésekkel összeforrott vuvuzeláikat – büszkén, élvezettel, kihívóan...

A cikk 2010. május 24-én jelent meg a The New York Times hasábjain (rövidített változat a Népszabadság május 29-én megjelent száma alapján).

2. szöveg: A fehér kotlós áldozata (nigériai mese)

Volt egyszer egy nigériai fiú, Olu, akinek volt egy fehér csirkéje. Olu és a csirke nagyon jó barátok és elválaszthatatlan társak voltak. Egy nap a csirke eltűnt, és Olu annyira elszomorodott, hogy éjjelnappal sírt.

Három héttel ezután a fehér tyúk visszatért a házhoz, hét gyönyörű fehér kiscsibével. A nigériai fiú magán kívül volt az örömtől. A kotlós nagyon gondosan ápolta a csibéit.

Egy nappal később a száraz évszakban a nagyobb fiúk tűzkört gyújtottak a bozótosban a falun kívül. A fiúk a körön kívül álltak, amíg a tűz a kör közepe felé haladt. A cél az volt, hogy a kisebb állatokat, mint a nyulakat és a kis antilopokat kihajtsák a körből. Aztán a várakozó vadászok lecsaptak zsákmányukra. Mikor a mészárlás és a tűz véget ért Olu és barátai átsétáltak a kihűlt parázson. A fiú észrevett egy kupac elszenesedett madártollat és égett hús szaga csapta meg az orrát. Úgy látszott egy madár maradványai, aki nem tudott kimenekülni a tűzgyűrűből. Aztán Oluban tudatosult a borzalom. Szeretett barátja, a fehér tyúk égett feketére a halálban, de aztán halk csipogás hallatszott.

A kotlós betakarta a csibéket a testével, s így ők életben maradtak. A kotlós odaadta az életét a gyermekeiért. Meghalt azért, hogy a gyerekei élhessenek.

A mese a Nemzetek Mesekönyve I. című kiadványból származik, melyet az Emberi Jog Védelméért és Nemzetközi Jog Kutatásért Közhasznú Egyesület adott ki.

3. szöveg

Nigéria ásványkincsekben igen gazdag. Az ország középső részén emelkedő fennsík sokféle ércet tartalmaz, nagy részük azonban még érintetlenül rejtőzik a föld mélyében. A Niger deltavidékén és a sekély tengerparti vizek alatt hatalmas kőolaj- és földgáztelepek húzódnak. Nigéria a kontinens legnagyobb kőolajtermelője (2000-ben 103 millió tonna). Az export több mint 90%-át a kőolaj teszi ki. A kőolajból származó bevételek komoly esélyt adhatnak Nigériának a gyors gazdasági fejlődésre, persze csak ha okosan használják fel azokat. A kőolaj-jövedelmek nagy részét azonban hosszú időn keresztül a szűk uralkodó réteg luxusigényeinek kielégítésére fordították. Ma már többet fordítanak új beruházásokra, gyárak, üzemek, utak, stb. építésére.

A több évszázados hagyományokkal rendelkező nigériai házi- és kézműipar ma is sok embert foglalkoztat, és fontos szerepet játszik a lakosság napi szükségleteinek kielégítésében. A gyáripar viszont nehézkesen fejlődik; a kereső népesség mindössze 4-5%-ának biztosít munkát. A modern ipar megteremtését a munkaerő szakképzetlensége is nehezíti. A felnőtt lakosság közel fele írástudatlan. Az elmúlt évtizedekben ugyan 24 egyetemet alapítottak Nigériában (ez kimagasló Fekete-Afrikában), de az alapfokú képzés még komoly fejlesztésre szorul. (A tanköteles korú nigériai gyermekeknek csupán 70%-a jár iskolába.)

A gyáripar területi eloszlása rendkívül egyenlőtlen. Az ipari üzemek zöme a tengerparti sávba, főleg a régi fővárosba, Lagosba tömörül. A nemzeti egység jelképeként az ország közepén felépült új főváros, Abuja talán elősegítheti a belső területek fejlődését is.

4. szöveg

A híres ókori görög utazó, Hérodotosz joggal nevezte Egyiptomot a Nílus ajándékának. A Nílus mentén és az oázisokban sokmillió datolyapálma nő. Termése fontos népelelmezési és kiviteli cikk.

A Nílus azonban nem csak örömet és életet, de szenvedést és veszedelmet is hozott az országra. Amikor a várva várt áradás elmaradt, súlyos éhínség nehezedett Egyiptomra. Ha viszont a szokásosnál nagyobb volt, katasztrofális árvizeket okozott; megművelt területeket és falvak egész sorát pusztította el. A Nílus vízjárását a XIX. században kezdték el szabályozni duzzasztógátak építésével. A gátak mögött felhalmozódott vízzel egyre több földet tudtak nyáron is öntözni. Egyiptom népessége rohamosan gyarapodott, ami létfontosságúvá tette a termőföldek bővítését. Ezért határozták el az asszuáni Nagy-gát megépítését (1960). 1971-ben elkészült a nagy mű, a világ legnagyobb sziklagátja. A 3,6 km hosszú és 111 m magas gátba 43 millió m³ sziklát és betont építettek be. (A Kheopsz-piramis 17-szer férne el benne.) Az óriásgát mögött felduzzasztott Núbiai-tenger vagy Nasszer-tó nyolcszor akkora területet foglal el, mint a Balaton, legnagyobb mélysége pedig megközelíti a 100 métert. A hatalmas mesterséges tó 157 milliárd m³ vizet képes tárolni.

Az asszuáni gát haszna óriási. 1 millió hektárral növelte meg az öntözött területek nagyságát, és lehetővé tette az évenkénti kétszeri aratást. Egyenletessé tette a folyó vízjárását, így megszüntette a pusztító árvizeket, és a hajózás is biztonságosabbá vált. A duzzasztógáthoz tartozó erőmű évi 10 milliárd kWh elektromos áramot termel, ami lehetővé tette a falvak villamosítását és új, energiaigényes iparágak (alumíniumipar, vegyipar) meghonosítását.

Ha az ember beavatkozik a természet rendjébe, ennek szinte minden esetben káros következményei is vannak. A Nagy-gát megépítése után Egyiptomnak is számos nehézséggel kellett szembenéznie. Az egyik legsúlyosabb következmény a termőföldek leromlása és a termésátlagok csökkenése. A folyam által szállított termékeny iszap ugyanis nem kerül a földekre, hanem a tóban rakódik le. A természetes trágyázást műtrágyával kell pótolni. Egyiptom Földünk egyik legnagyobb műtrágyavásárlójává vált. A folyó tápanyagtartalma és ennek következtében a halállománya erősen lecsökkent; válságba került a halászat. Az elmaradt hordalék-utánpótlás miatt a Nílus-delta is pusztul. A túlzott öntözés miatt a termőföldek egy része elmocsarasodott. A csatornák mentén a megemelkedett talajvíz okoz szikesedést. A mesterséges tóból tetemes vízmennyiség párolog el, amely megváltoztatja a helyi időjárást, és veszélyezteti az egyiptomi műemlékeket.

5. szöveg

A Dél-afrikai Köztársaság gyémántnál is fontosabb ásványkincse az arany. Az első jelentősebb leletre 1884-ben bukkantak a dél-afrikai magasföld északi peremvidékén, a híres Witwaterstrandon. Az azóta eltelt egy évszázad alatt több mint 300 millió kilogramm aranyat hoztak felszínre ezen a vidéken. A nemesfém itt olyan finom eloszlásban van jelen, hogy szabad szemmel szinte nem is látható. Így szó sem lehet az arany hagyományos eszközökkel történő kimosásáról; az aranyat vegyi és elektromos úton választják el az anyagközettől. 1 tonna érc mindössze 6-8 gramm nemesfémot tartalmaz. Az évi termelés napjainkban 451 tonna körül van, amelyhez kb. 75 millió tonna kőzetet kell megmozgatni.

A Dél-afrikai Köztársaságban működnek a világ legmélyebb bányái (a felszín alatt 4 000 méterrel!). Ez egy különös földrajzi jelenségnek, a geotermikus gradiens szokatlanul magas értékének köszönhető. Ha a Föld mélye felé egy aknát ásunk, lefelé haladva a hőmérséklet általában 33 méterenként 1 °C-kal emelkedik, vagyis a geotermikus gradiens 33 méter. Dél-Afrikában ez az érték lényegesen magasabb; 138 métert lefele megtenni, hogy a hőmérséklet 1 °C-kal emelkedjen. Például egy 3 000 méter mélyen lévő bányában az átlagos geotermikus gradiens mellett közel 90 °C lenne a hőmérséklet. Itt csak rendkívül drága léghűtés mellett lehetne az ércet kitermelni. A dél-afrikai bányákban viszont a magas geotermikus gradiens miatt még ilyen nagy mélységben is csak 20 °C körüli a hőmérséklet.

Feladatok

- Húzd alá (4. szöveg) azokat a szavakat, melyek szerinted nagy fontosságúak a szövegben! Ezek közül melyik három lenne a kulcsszó, ha neked kellene megadni azokat?
- Nevezd el az egyes bekezdéseket, és adj egy találó, összefoglaló címet a szövegnek (3. szöveg)!
- Készíts néhány szóból álló jegyzetet a szövegből! A lényegre koncentrálj (5. szöveg)!
- Mi szól az Asszuáni-gát mellett, és mi szól ellene? Egészítsétek ki a táblázatot!
- Totó

Mely ország a Nílus ajándéka?	Dél-afrikai Köztársaság	Nigéria	Egyiptom
Mely ország Afrika legjelentősebb kőolajtermelője?	Dél-afrikai Köztársaság	Nigéria	Egyiptom
Mely országban vannak a világ legmélyebb bányái?	Dél-afrikai Köztársaság	Nigéria	Egyiptom
Mekkora a Nasszer-tó a Balatonhoz viszonyítva?	80-szor kisebb a Balatonnál	8-szor nagyobb a Balatonnál	800-szor nagyobb a Balatonnál
Mi a geotermikus gradiens?	egy lázmérőfajta	bányászati eszköz	a Föld belső hőjével kapcsolatos fogalom
Melyik nem nigériai város?	Witwaterstrand	Abuja	Lagos
Miért nem gazdaságos 90 °C-ban bányászni?	Olyan melegben nincsenek ércek	túl sokba kerülne a léghűtés	túl közel lenne a felszín
Mi okoz szikesedést a Nagy Gát környékén?	talajvíz	műtrágya	halászat
Melyik nem a Dél-afrikai Köztársaságra jellemző ásványkincs?	kősó	aranyérc	gyémánt
Nigériai exportjának hány százalékát teszi ki a kőolaj?	1-2%	90%	20%

- Mi az apartheid?
 - Miért nem adtak el elég jegyet az afrikaiak körében?
 - Milyen dél-afrikai sajátosságokra figyeltetek fel a foci-vb-n?
- Milyen földrajzi-környezeti vonatkozásai vannak a mesének?

A feladatok megoldása

1. Itt számos jó válasz létezik, szerencsére a gyerekek is különböznek, így biztosan eltérő válaszokat adnak majd a kérdésre, néhány lehetséges megoldás:

- Nílus ajándéka
- oázis
- Egyiptom
- gát
- vízjárás
- öntözés
- szabályozás
- duzzasztógát
- Nagy Gát (Asszuáni-gát)
- Nasszer-tó (Núbiai-tenger)
- termőföld
- energiaigényes iparágak
- termésátlag
- trágyázás
- tápanyagtartalom
- csatorna
- Nílus-delta

2.

Erre a kérdésre is sok jó válasz létezhet, hiszen mindenki más szemmel nézi majd a szöveget, törekednem kell arra, hogy mindenki minél találóbb címet adjon, a szöveg egészét minél inkább lefedve, hiszen egy olyan címmel pl. Nigéria semmit nem fejlődik a szövegértés, szövegfeldolgozás képessége. Egy-két általam elképzelt jó válasz:

- Nigéria ásványkincsei, és gazdasága
- A fejlődést elősegítő tényezők Nigériában
- Nigéria gazdasága és oktatása
- A legfejlettebb fekete-afrikai ország
- Nigéria legfontosabb jellemzői (ásványkincsek, gazdaság, oktatás, ipar)
- Nigéria a legyek országa

A fejezeteknek véleményem szerint egyszerűbb címet adni, mivel szinte mindegyik egy-egy szűkebb témát dolgoz fel:

- Nigéria a kőolaj országa Afrikában
- Kőolaj-kitermelés
- Ipar és oktatás Nigériában
- Hagyományok és fejlődés
- Az ország nagyvárosai
- Lagos és Abuja
- A legnagyobb városok szerepe Nigériában

3.

Ebben a feladatban kiemelten fontos, hogy a gyerekek tényleg a lényeges elemeket találják meg, ebben mindenképp segítségükre leszek, folyamatosan körbejárva megpróbálom meggyőzni őket arról, hogy ne a konkrét számokat (amúgy is felfoghatatlan mérték a 300 millió kilogramm vagy 75 millió tonna) írják föl. Helyette a következőket javasolnám:

- geotermikus gradiens
- gyémánt és arany
- vegyi és elektromos elválasztás
- csekély koncentráció a kőzetben, ércben
- legmélyebb bányák
- Witwaterstrand

4.

Itt egyértelműen a szövegben megtalálható érvekre gondolok, bár nagyon örülnék, ha valakinek önálló ötlete is lenne a kérdéssel kapcsolatban, mivel csoportban oldják meg, lesznek szakértői a kérdésnek (akik korábban is ezzel foglalkoztak – azokat a tanulókat igyekszem ide válogatni, akik kissé visszahúzódozóbbak, bátortalanabbak).

Mellette	Ellene
Nagyobb öntözött területek	A termékeny iszap eltűnt a földekről
Évenkénti kétszeri aratás	Tóban lerakódó hordalék
Egyenletes vízjárás	Műtrágya-felhasználás
Megszűnő árvizek	A folyó tápanyagtartalma csökken
Biztonságosabb hajózás	A halállomány lecsökkent
Erőmű által termelt áram	Válságban a halászat
Villamosítás a falvakban	Nílus-delta pusztul
Új iparágak megjelenése	Túlzott öntözés
	Mocsarasodó termőföldek
	Szikesedés a magas talajvízszint miatt
	Nagy párolgás miatt időjárás-változás

5.

Itt néhány alapvető összefüggésre kérdezek rá, egy-két esetben arányokra (melyek nem elhanyagolhatók), valamint néhány elgondolkodtató kérdés is van, amit előzetes ismeretek alapján nem tudnak megválaszolni, de az olvasott szövegekből biztosan kiderül, hogy a másik válaszlehetőségek hibásak.

Helyes válaszok sorrendben: c, b, a, b, c, a, b, a, a, b

6.

- a. Az apartheid fogalmának tisztázása. Meg kell beszélni a gyerekekkel, hogy az elnyomatás minden népcsoporttal szemben alaptalan (egységes az emberi faj). Sajnos sok esetben viccelődnek ezen, amit – bár nem tartom magam kifejezetten szigorúnak – minden esetben a legnagyobb szigorral vissza kell utasítani és felhívni a gyerekek figyelmét, hogy mennyi kiváló eredményt érnek el fekete bőrszínű emberek (politika, sport, tudomány, zene, stb. területén). Nelson Mandela néhány mondatos bemutatása, mely az alapvető műveltség része szerintem.
- b. Az internetes jegyértékesítés az egész afrikai kontinenst negatívan diszkriminálta, fontos felhívni a figyelmet arra, hogy ők egyszerűbben juthattak volna jegyhez, mint egy átlagos dél-afrikai fiatal, hiába lakott a helyszínen. A kontinensen uralkodó szegénység bemutatása.

- c. A válasz személyes élményekre alapul: törzsi tánc – gólöröm; afrikai nézők ruházata, díszítő elemek; egy-két stadion a nemzeti parkok közelében – zsiráf alakú tartóoszlop; időjárás és éghajlat – Fokvárosban szakadó esők; vuvuzela – melyről mindenképpen el kell mondani a gyerekeknek, hogy nem egy ősi afrikai hangszerről van szó, hanem a tömegtermelésre szánt fröccsöntött műanyagdarabról.

7.

A mese több eleméből is ki lehetne találni, hogy a szavannán játszódik. Ilyen a száraz évszak, mely a két évszakot engedi feltételezni. A jellemző állatfajok is hordoznak földrajzi-környezeti tartalmat, ugyanígy a „bozótos” kifejezés is segít; hiszen ez is elárulja, mely területen játszódhat a mese. A vadászat részletes bemutatása is földrajzi tartalommal bír, hiszen egy másik kultúra jobb megismerését szolgálja. Nevelési szempontból a mese története sem hagyható figyelmen kívül, mely azt bizonyítja, hogy van értelme, sőt szükséges egymásért küzdeni.